

# KWARTALNIK TES

NIEREGULARNE PISMO TOWARZYSTWA IM. EDYTY STEIN

NR 1/02 (1) WIELKANOC 2002

Redaktor naczelny: Dariusz Kubak  
 Redaktor koordynujący: Arkadiusz Hojny  
 Kolegium redakcyjne: Anna Czechowska, Paulina Hebda,  
 Agnieszka Rybińska, Renata Stachowiak

**TOWARZYSTWO IM. EDYTY STEIN**  
 UL. NOWOWIEJSKA 38, PL 50-315 WROCLAW  
 Tel/fax (+48) 71 3720977  
 Internet: [www.tes.k11.pl](http://www.tes.k11.pl) e-mail: [tes@k11.pl](mailto:tes@k11.pl)  
 BZ WBK S.A. o/Wrocław 10901522-2828-128-00-0

*Marian Łukaszewicz*

## Czy Towarzystwo im. Edyty Stein mogło we Wrocławiu powstać wcześniej?

Spróbujmy pobieżnie prześledzić, jakie były pod tym względem uwarunkowania i świadomość społeczna w Polsce po II wojnie światowej. Studia na Uniwersytecie Wrocławskim rozpocząłem w roku 1950, a więc tylko 8 lat po prawdopodobnym przejeździe przez węzeł wrocławski pociągu wiozącego Edytę Stein, jej siostrę Różę i wielu współwięźniów do komory gazowej nazistowskiego obozu zagłady w Oświęcimiu. Z okien gmachu głównego spoglądałem na most Uniwersytecki podobnie jak Edyta opisuje to w swojej autobiografii. Słuchałem wykładów profesora Romana Stanisława Ingardena, syna przyjaciela Edyty Stein.

Więcej na stronie 2



## PROCES BEATYFIKACYJNY I KANONIZACYJNY

1 maja przypada 15 rocznica beatyfikacji siostry Teresy Benedykty od Krzyża, Edyty Stein  
 więcej na stronie 3



## TYTUŁEM WSTĘPU

Szanowni Państwo!

oddajemy w Państwa ręce pierwszy numer "KWARTALNIKA TES". Po kilkunastu latach działalności Towarzystwa im. Edyty Stein zdecydowaliśmy się na wydawanie czasopisma poświęconego temu, co się wydarzyło lub ma się wydarzyć w Towarzystwie. Idea i potrzeba takiego wydawnictwa towarzyszyła nam od dawna, niestety ze względu na niedostatki kadrowe, dopiero w tym roku udało się nam ten zamysł zrealizować. Redakcji podjął się inicjator projektu p. Dariusz Kubak – członek Zarządu, zaś na mnie spadł zaszczytny, ale i zarazem niezwykle trudny obowiązek napisania inauguracyjnego "wstępniaka". W tytule zawarte jest słowo "Kwartalnik", aczkolwiek jest to nazwa cokolwiek na wyrost – w podtytule znalazło się dodatkowo określenie "nieregularny" - planujemy wprawdzie, iż numerów w roku będzie 4, ale ze względu na przerwę wakacyjną regularność ich wydawana będzie nieco zaburzona.

Przewidziane są dwie formy dystrybucji – pierwsza kanałami elektronicznymi poprzez nasze strony [www.tes.k11.pl](http://www.tes.k11.pl) (do ściągnięcia pliki Worda lub Adobe w formacie .pdf), drugi sposób – tradycyjny, pocztą zwykłą, do naszych członków i sympatyków. Tych z Państwa, którzy mają taką możliwość zachęcamy do skorzystania z trzeciej drogi – otrzymywania naszego kwartalnika pocztą elektroniczną – myślę, że zarówno dla większości z Państwa, jak i dla Towarzystwa będzie to forma zdecydowanie korzystniejsza. Osoby zainteresowane prosimy o zgłoszenie tego faktu mailem: [tes@k11.pl](mailto:tes@k11.pl).

Zdajemy sobie sprawę, że każdy początek jest trudny, liczymy jednak na Państwa wyrozumiałość dla "chorób wieku dziecięcego". Chcemy ciągle podnosić poziom naszego wydawnictwa, nie ograniczając się przy tym do formuły wewnętrznego biuletynu Towarzystwa. Dlatego oczekujemy wszelkich sugestii mogących nam pomóc. Nie będziemy się również obrażać za konstruktywną krytykę.

Zaczynamy od 4 czarno-białych stron formatu A4 i pewnie ze względów ekonomicznych pewnie przez jakiś czas na tym poziomie wydawniczym pozostaniemy (ale drogą elektroniczną jest szansa na kolor!). Wierzę jednak, iż zmobilizuje nas to do zaoferowania Państwu w zamian wysokiego poziomu merytorycznego, o co myślę zadba młody, prężny zespół. A od obranego kierunku nie ma już odwrotu – możemy być tylko lepsi. A więc bomba poszła w górę, proszę Państwa!

*Arkadiusz Hojny, Prezes*

W NUMERZE m.in.:

**Tytułem wstępu** (Arkadiusz Hojny) str. 1

**Czy Towarzystwo im. Edyty Stein mogło we Wrocławiu powstać wcześniej?** (Marian Łukaszewicz) str. 2

**Proces beatyfikacyjny i kanonizacyjny** (Arkadiusz Hojny) str. 3

**Wykład w TES: dr Jerzy Żurko: Judaizm między Starym a Nowym Testamentem** (Paulina Hebda) str. 3

**Z życia TES** (Anna Czechowska) str. 4

*Dr Marian Łukaszewicz*

## **Czy Towarzystwo im. Edyty Stein mogło we Wrocławiu powstać wcześniej?**

(dokończenie ze str. 1)

Spróbujmy pobieżnie prześledzić, jakie były pod tym względem uwarunkowania i świadomość społeczna w Polsce po II Wojnie Światowej. Studia na Uniwersytecie Wrocławskim rozpocząłem w roku 1950, a więc tylko 8 lat po prawdopodobnym przejeździe przez węzeł wrocławski pociągu wiozącego Edytę Stein, jej siostrę Różę i wielu współwięźniów do komory gazowej nazistowskiego obozu w Oświęcimiu. Z okien gmachu głównego spoglądałem na most Uniwersytecki podobnie jak Edyta opisuje to w swojej autobiografii. Słuchałem wykładów profesora Romana Stanisława Ingardena, syna przyjaciela Edyty Stein. Od nikogo wówczas ani na uczelni, ani w duszpasterstwie, ani na spotkaniach młodzieży ukształtowanej przez ruch katolicki Juventus Christiana nie usłyszałem wtedy o Edycie Stein.

Świadczące o wzroście popularności dzisiejszej świętej wydarzenia w RFN – rozpoczęcie edycji dzieł wszystkich Edyty Stein w roku 1950 i złożenie formalnego wniosku o jej beatyfikację w roku 1953 - nie były szeroko rozpowszechniane w Polsce. Nie należy się temu dziwić. Studentom uniwersytetu wrocławskiego nakazywano wznosić okrzyk: „My młodzież nowa, młodzież bierutowa” z okazji nadania Uniwersytetowi imienia Bolesława Bieruta. Janina Adamska, również związana z ruchem Juventus Christiana, składa w tym czasie śluby w zakonie karmelitów bosych, przyjmując imię Immakulata. Pod tym imieniem figuruje ona na pierwszym miejscu (z datą 1968) i w wielu dalszych pozycjach sporządzonego przez Mirosława Mikołajczyka wykazu polskich przekładów pism Edyty Stein (w: „Szukając prawdy” pod redakcją p. Anity Czarnieckiej-Stefańskiej, 1998). Rok 1968 jest pod względem propagowania Edyty Stein w Polsce rokiem przełomowym. W tym roku na zaproszenie ks. kardynała Karola Wojtyły przyjaciel Edyty Stein Roman Ingarden wygłasza w Krakowie odczyt „O badaniach filozoficznych Edyty Stein”, a we wrocławskim Klubie Inteligencji Katolickiej odbywa się seminarium poświęcone wybitnej wrocławiance. Czyżby to była zdrowa reakcja na rozpętaną przez komunistyczną władzę kampanię antysemicką? Znajac przekorę współorganizatora seminarium Józefa Puciłowskiego, mógłbym go o to podejrzewać.

Musi upłynąć jeszcze dalszych dwadzieścia lat. Jeszcze w połowie lat 80 jako prezes Klubu Inteligencji Katolickiej we Wrocławiu muszę w

## **TOWARZYSTWO IM. EDYTY STEIN CZeka NA TWOJĄ POMOC!**

Wszystkie osoby zainteresowane celami Towarzystwa oraz wsparciem jego działalności zapraszamy do współpracy! Można nam pomóc dwojako:

1. Poprzez wpłaty na konto remontu Domu rodzinnego Edyty Stein przy ul. Nowowiejskiej 38:  
**BZ WBK S.A. V o/o Wrocław  
10901522-2828-128-00-0**
2. Poprzez pracę w charakterze wolontariusza w zespole zaangażowanych i pełnych zapału młodych ludzi. Chciałbyś coś zrobić, ale nie jesteś pewien czy się nadajesz? Przyjdź do nas – my Ci powiemy co zrobić z nadmiarem wolnego czasu! Odwiedź nas lub napisz:

**Ul. Nowowiejska 38, PL 50-315 Wrocław  
Tel/fax (+48) 71 3720977**

**Internet: [www.tes.k11.pl](http://www.tes.k11.pl) e-mail: [tes@k11.pl](mailto:tes@k11.pl)  
Dyżury w każdą środę w godz. 16.00 – 18.00**

Wojewódzkim Urzędzie Bezpieczeństwa tłumaczyć, że utworzenie sekcji Klubu w Miliczu i Wołowie nie jest pączkowaniem stowarzyszenia, którego ówczesne władze bardzo się obawiały.

Olbrzymie znaczenie miała beatyfikacja Edyty Stein 1 maja 1987 w Kolonii. Trochę z obowiązku jako prezes Klubu Inteligencji Katolickiej we Wrocławiu z grupą członków odwiedziłem w tym dniu groby rodziców błogosławionej, Zygryda i Augusty, na zabytkowym cmentarzu żydowskim w naszym mieście. Dwa tygodnie później na zaproszenie Pax Christi znalazłem się w Spirze. Jadąc tam, znałem tylko doniesienia codziennej prasy krajowej umniejszające przebieg wizyty papieskiej w RFN. Natomiast słuchając relacji uczestników i oglądając zdjęcia w kolorowym albumie wydanym zaledwie dwa tygodnie po pobycie Jana Pawła II w Spirze, zobaczyłem entuzjizm. Nawiązane wówczas kontakty zaowocowały różnorodną współpracą w przyszłej działalności towarzystwa.

Formalną możliwość powstawania towarzystw o charakterze religijnym stworzyła dopiero ustawa o stowarzyszeniach z dnia 7 IV 1989. Moim zdaniem był jeszcze inny czynnik, który zaważył o tym, że w tym czasie mogło powstać Towarzystwo im. Edyty Stein w kształcie, jaki znamy. W świat dorosłych wkroczyło nowe pokolenie ludzi urodzonych we Wrocławiu, którzy idei solidarności nie stawiali granic państwowych, narodowych lub wyznaniowych. Nadali oni powstającemu Towarzystwu charakter europejski, a w jego patronce zobaczyli przyszlą patronkę Europy. Dokładniej o tym, jak powstawały zręby Towarzystwa im. Edyty Stein będzie można przeczytać w następnym numerze naszego Kwartalnika.

Arkadiusz Hojny

## PROCES BEATYFIKACYJNY I KANONIZACYJNY

*Tekstem tym rozpoczynamy cykl artykułów poświęconych biografii Edyty Stein. Ze względu na przypadającą niedługo rocznicę beatyfikacji naszej Patronki, zaczynamy mało chronologicznie, właśnie od prezentacji beatyfikacji i kanonizacji.*

Proces beatyfikacyjny siostry Teresy Benedykty od Krzyża, Edyty Stein, rozpoczął w 1962 roku ówczesny metropolita Kolonii kardynał Joseph Frings. Uwieńczeniem tych starań było wyniesienie tej niezwyklej kobiety na ołtarze przez Jana Pawła II podczas uroczystości beatyfikacyjnych na stadionie Müngersdorf w Kolonii w piątek, 1 maja 1987 r. Ocenia się, że bezpośredni udział wzięło ponad 75 tysięcy wiernych. Przy bramie wejściowej ustawiono imponującej wielkości ołtarz. Naprzeciwko – w miejscu, gdzie zazwyczaj znajduje się tablica informująca o wynikach rozgrywek – umieszczono ogromną fotografię siostry Teresy Benedykty od Krzyża, Edyty Stein. Trzy dni później papież przybył do Speyer. Przed katedrą odprawił mszę św. Wtedy w zasadzie po raz pierwszy postaci Edyty Stein został nadany wymiar europejski – została ona postawiona w jednym rzędzie i porównana z wielkimi świętymi i patronami Europy – Benedyktem z Nursii oraz Cyrylem i Metodym. Do 60-cio tysięcznego tłumu, zgromadzonego na placu papież apelował, aby oddał należny hołd wybitnej następczyni wielkich kobiet, wyznawczyń i mistyczek starej Europy (s. M. A. Herrmann OP, *Die Speyerer Jahre von Edith Stein*, str. 147-150, tłum. własne).

Beatyfikacja stała się jednocześnie początkiem drogi do kanonizacji. Aby jednak proces kanonizacyjny mógł zostać zakończony, potrzebny był (w przenośni i dosłownie) cud. W przypadku Edyty Stein była to 2,5-letnia dziewczynka Teresa Benedykta McCarthy z Brockton w stanie Massachussets (USA). W piątek, 20 marca 1987 roku przypadkowo połknęła dużą ilość toksycznego Tylenolu (16 razy przekraczając śmiertelną dawkę) i w stanie agonalnym została przywieziona do szpitala. Lekarze nie dawali jej szans na przeżycie, ze względu na zaawansowaną niewydolność wątroby i nerek. Jedynym ratunkiem mógł być przeszczep tych narządów. Ponieważ dziecko nosiło imię zakonne Edyty Stein, rodzina i przyjaciele modlili się właśnie do niej. I tydzień później, 28 marca, dziewczynka nieoczekiwanie wyzdrowiała. Szpital opuściła na własnych nogach, bez żadnych lekarstw. Po długich badaniach, które miały miejsce 16 stycznia 1997 roku, 5 niezależnych ekspertów orzekło, że mają do czynienia z cudem wyzdrowienia. Raport o tym wydarzeniu wysłano do Rzymu i tym samym droga do kanonizacji w kościele katolickim została dla Edyty Stein otwarta (tylko jeden cud jest wymagany do kanonizacji osoby beatyfikowanej jako męczennik). 22 maja tego samego roku na Kolegium Kardynalskim papież Jan Paweł II ogłosił zamiar uczynienia siostry Teresy Benedykty od Krzyża świętą.

Stało się to rok później - 11 października 1998 roku - w Rzymie. Następnego dnia, podczas mszy świętej w rocznicę urodzin Edyty Stein, JE Ks. HENRYK Kardynał GULBINOWICZ wyraził pragnienie, aby Kaplica, obecnie już Św. siostry Teresy Benedykty od Krzyża - Edyty Stein, w kościele pod wezwaniem Św. Michała Archanioła przy ul. B. Prusa 78 - stała się Sanktuarium Dla Poszukujących Prawdy. Mottem, który będzie przyświecać realizacji tego wspaniałego projektu, są słowa naszej Patronki:

**BÓG JEST PRAWDĄ. KTO SZUKA PRAWDY - TEN SZUKA BOGA, CHOĆBY SAM O TYM NIE WIEDZIAŁ**

Od niedawna słowa te uzyskały dodatkowy sens - Edyta Stein została uhonorowana 1 października 1999 roku przez Papieża po raz kolejny - tym razem ogłoszona patronką Europy - obok Katarzyny Sieneńskiej i św. Brygidy.

Liturgiczne wspomnienie św. Teresy Benedykty od Krzyża, czyli Edyty Stein, wypada 9 sierpnia - w rocznicę jej śmierci.

## WYKŁAD W SALONIE EDYTY STEIN

Pod tym wspólnym tytułem odbywają się prelekcje wygłaszane przez zapraszanych przez TES gości. W styczniu p. Maria Szarejko prezentowała święta żydowskie. Lutowy wykład niestety nie doszedł do skutku ze względu na chorobę prelegenta (ks. Gerard Leisner miał mówić o duszpasterstwie niemieckim we Wrocławiu po 1945 roku). Marcowy wykład przedstawił:

### DR JERZY ŻURKO O judaizmie między Starym a Nowym Testamentem (14.03.02)

Dr Jerzy Żurko jest pracownikiem naukowym Instytutu Socjologii Uniwersytetu Wrocławskiego. Tematem jego doktoratu, obronionego w 1997 roku była tożsamość narodowa Łemków w Polsce. Dr Żurko jest socjologiem kultury, w obszar jego zainteresowań wchodzi mniejszości kulturowe, narodowe i etniczne, zagadnienie bezdomności. Dr Żurko rozpoczął spotkanie od obietnicy, że wykład będzie ciekawy lub kontrowersyjny, bowiem mówienie o mniejszości żydowskiej w sposób pozbawiony emocji jest jego zdaniem prawie niemożliwe.

Dr Żurko sam siebie określił mianem praktykującego katolika, zaangażowanego w Ruch Światło – Życie. Jest także szczęśliwym ojcem piątki dzieci.

Tematem wykładu był judaizm w okresie między Starym a Nowym Testamentem, prelegent omawiał różnice między Faryzeuszami, Eseńczykami i Sadoceuszami, wprowadził nas w starotestamentowy świat kolejnych powstań i zakrętów, jakie spotkały naród żydowski.

Po wykładzie odbyła się dyskusja, w której prelegent argumentował między innymi, dlaczego nie wierzy w pojawiające się w publicystyce tezy, jakoby Jezus był wychowankiem Eseńczyków; dokonał ciekawego porównania między chrześcijaństwem współczesnym a judaizmem z czasów przedewangelicznych.

**Paulina Hebda**

Więcej informacji o wykładach znaleźć będzie można na naszych stronach internetowych. Istnieje również projekt, aby teksty wszystkich wykładów ukazały się w formie książkowej – jako **Rocznik TES**.

## NASZA KSIĄŻKA

W dniach 13-16 września 2001 roku odbyło się we Wrocławiu Sympozjum „VII Dni Edyty Stein”. Na początku marca br. ukazały się materiały zjazdowe z tego spotkania pod redakcją p. **Renaty Zajączkowskiej** (są one do nabycia w naszej księgarni).

## ODWIEDZINY W DOMU

W marcu br. Dom Edyty Stein odwiedzili m.in. wrocławscy przewodnicy oraz uczniowie ze Szkoły Podstawowej nr 1 i 5 ze Szklarskiej Poręby.

## WOLONTARIUSZE

W wyniku współpracy TES z Domem Spotkań im. A. Silesiusa we Wrocławiu w Domu rodzinnym Edyty Stein zamieszkało czworo pierwszych wolontariuszy (Gaelle z Francji, Sofia z Finlandii, Klaudia z Austrii i Luis z Hiszpanii). Pracują oni m. in. w ośrodku „Ludzie ludziom” z dziećmi dotkniętymi przemocą oraz w ośrodku „Szafa” z osobami niepełnosprawnymi umysłowo. Pierwsze zdanie, jakiego nauczył się Luis, brzmiało: „Jestem królem z Hiszpanii i mieszkam w pałacu!”. Tak wielkie wrażenie wywarł na nim Dom naszej Patronki.

Dziękujemy też firmie **POLAR** za nieodpłatne przekazanie kuchni CK1000 na potrzeby naszych wolontariuszy. **SERDECZNIE DZIĘKUJEMY!**

*"Modlitwa i ofiara są z pewnością o wiele ważniejsze niż wszystko, co możemy powiedzieć."*

Edyta Stein

**Drodzy Członkowie i Sympatycy TES!**

Z okazji Świąt Wielkanocnych pragniemy złożyć najlepsze życzenia: zdrowia, pogody ducha i wielu radosnych chwil w tym szczególnym czasie.

**Zarząd TES**

## SEMINARIUM STUDENCKIE

W październiku br. odbędzie się seminarium poświęcone fragmentom doktoratu Edyty Stein „O zagadnieniu wczucia”. Uczestnikami seminarium będą polscy i niemieccy studenci.

Pracę nad tekstami będą koordynować: prof. Józef Kosian (Instytut Filozofii, Wrocław), prof. Hanna Barbara Gerl-Falkovitz (Instytut Filozofii, Drezno) i dr Beate Beckmann (Instytut Filozofii, Drezno).

Celem spotkania jest wprowadzenie we wczesną fenomenologię Edyty Stein, zapoznanie się z metodą pracy nad tekstem filozoficznym oraz wymiana własnych poglądów i przemyśleń.

Osoby zainteresowane wzięciem udziału w spotkaniu prosimy o przysyłanie zgłoszeń na adres: [tes@kl.l.pl](mailto:tes@kl.l.pl)

## WALNE ZGROMADZENIE

10 listopada 2001 roku Walne Zgromadzenie członków TES wybrało nowy **Zarząd Główny** w składzie:

Prezes: Arkadiusz Hojny  
Wiceprezesi: Renata Bardzik, Danuta Skraba  
ks. Jerzy Witek  
Skarbnik: Małgorzata Plewka  
Sekretarz: Anna Czechowska  
Członkowie Zarządu: Paulina Hebda, Dariusz Kubak  
Maciej Paradowski, Jadwiga Skupnik-Kurowska

Ustępującemu Prezesowi, dr Marianowi Łukaszewiczowi, Walne Zgromadzenie nadało na okres następnej kadencji godność Prezesa Honorowego.

Do **Komisji Rewizyjnej** wybrano następujące osoby:

Przewodnicząca: Zofia Śliwa  
Członkowie: Michał Bieganowski,  
Stanisław Morelowski

W skład **Sądu Koleżeńkiego** weszli:

Przewodniczący: prof. Bolesław Gleichgewicht  
Członkowie: Maria Apostoluk, Renata Zajac

## PROGRAM SPOTKAŃ NA II KWARTAŁ 2002 ROKU

(w siedzibie TES)

**11 kwietnia, godz. 18 00**

**prof. Józef Kosian**  
Uniwersytet Wrocławski  
***O filozofii nadziei /cz.1/***

**28 maja, godz. 18 00**

**o. Krystian Sowa SJ**  
Dom Spotkań im. Angelusa Silesiusa  
***Problematyka Drugiego w fenomenologii i filozofii dialogu***

*Serdecznie zapraszamy!*